

Z OPRAVLJANJEM »KORISTNIH DEJAVNOSTI« DO PLEMIŠKEGA NAZIVA. RAZSTAVA PLEMIŠKIH DIPLOM 17. STOL. IZ ARHIVA REPUBLIKE SLOVENIJE

JURIČ – POVZDIG V BARONSKI STAN IN IZBOLJŠANJE GRBA

Grad Struga po Valvasorju
(J. V. Valvasor, Topographia Ducatus Carnioliae modernae, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1995, slika 286)

Cesar Ferdinand II. Habsburški
(Georg Pachmann, portret, slika na olju, Kunsthistorisches Museum Wien, © javna domena)

Juriči naj bi bili hrvaški Uskoki iz Senja, ki so se sredi 16. stoletja pred Turki zatekli na ozemlje Žumberka na Kranjskem. Najstarejši znani Jurič naj bi bil Silvester, ki ga je leta 1569 cesar Maksimilijan II. (1564–1576) v zahvalo za njegove vojaške zasluge povzdignil med plemiče in mu podedel grb. Nasledniki so bili zelo dejavni v vojaški službi na Hrvaškem in v Morski krajini, sicer pa so imeli glavno posesti na vzhodu Dolenjske. Njihov najpomembnejši dvorec je bil Struga pri Otočcu, ki so ga imeli v lasti vse do 19. stoletja. V času protestantizma so bili Juriči goreči pripadniki nove vere, ob protireformaciji pa so prestopili nazaj v katoliško vero in ostali v deželi.

Za podelitev baronskega naziva je zaprosil Janez Jakob pl. Jurič († 1649), proviantni mojster v Hrvaški in Morski krajini, svetnik cesarja Ferdinanda II. (1619–1637) in polkovnik v njegovi lokostrelski gardi. Aktivno je sodeloval v drugi habsburško-beneški vojni (1615–1618), deset let pa tudi v katoliški ligi, ki se je v času tridesetletne vojne (1618–1648) bojevala proti protestantom. Bil je med pobudniki, ki so poskusili udejanjiti zamisel o izsušitvi Ljubljanskega barja in njegovi poselitvi, a so naleteli na gluha ušesa pri kranjskih deželnih stanovih.

Cesar Ferdinand II. je 11. maja 1634 Janeza Jakoba pl. Juriča zaradi njegovih vojaških zaslug skupaj s še štirimi živimi sestrami: Sidonijo, vdovo Moscon, Estero, Felicito, por. Matešič, in Ano Marijo, por. Mordax, povzdignil v baronski stan s predikatom, povezanim z njihovo posestjo: »gospod in gospa na Strugi in Starem Gutenbergu« (*freyherrn vnd freyin von Juritsch, herrn vnd herrin auf Strug vnd Altguettenberg*). Da je povzdignil tudi ženske članice, tri celo poročene, je bilo izjemno redko, kar kaže na velik ugled rodbine na cesarskem dvoru. Cesar je obenem izboljšal tudi njihov grb z grbom izumrlih sorodnikov baronov Schnitzenbaum.

1634 maj 11., Dunaj

Prepis (19. stol.), papir (24 x 30,5 cm), libel (17 listov), platnice v rdečem usnju in zlato okrasitvijo, zlata obroba, barvni grb, nemščina, okrogel odtisnjeni pečat Franca Steinhauserja, direktorja štajerske gubernijske registrature, signatura: ARS, SI AS 1064/42

Kvadriran ščit: 1. v rdečem polju srebrn, na zadnjih nogah stoječ in na levo obrnjen samorog; 2. v rdečem polju pokončen, na desno obrnjen zlato-črno-zelen zmaj s krono, odprtim gobcem in iztegnjenimi sprednjimi šapami; 3. razcepljeno rdeče-srebrno polje, v obeh polovicah enak zelen rog s po tremi listi na vsaki strani stebila; 4. v rdečem polju zgornja polovica belega konja v poskoku s črno uzdo. Razcepljen srčni ščit; v desnem zlato-modro deljenem polju na desno obrnjen jelen v poskoku, naravnih barv z iztegnjenim rdečim jezikom in petimi parožki na vsakem rogu; v levem rdečem polju zgornja polovica ženske postave brez rok, od vratu navzdol oblečena v zeleno travo in z belim gladkim ovratnikom, na glavi ima nizek, okrogel črn klobuk, iz katerega štrli pet nojevih peres, dve srebrni med tremi črnimi, od krajev klobuka visi na črnem traku črn križ, ki sega do prsi ženske postave. Nad ščitom štirje kronani turnirski šlemi, 1. 3. in 4. z rdeče-srebrnim pregrinjalom, 2. z modro-zlatim pregrinjalom. Iz 1. krone raste enak samorog, iz 3. enaka ženska postava, iz 4. pa enak zmaj kakor v ščitu; iz 2. krone raste enak jelen kakor v srčnem ščitu.